

An aerial night photograph of Zwolle, Netherlands. The city is illuminated by streetlights and building lights. The prominent St. Martin's Church (Sint-Martinuskerk) is visible on the left, with its tall tower and illuminated interior. The city center is a dense collection of buildings, mostly with red-tiled roofs. A large square in the foreground shows outdoor seating for a cafe or restaurant. The sky is a mix of blue and orange from the twilight.

Zwolle

Raadsperiode
2026-2030

Advies verkenner collegevorming

zwolle.nl

Advies aan de gemeenteraad van Zwolle

Verkenner: **Jeroen Recourt**

Datum: **4 mei 2026**

1. Aanleiding en opdracht

Op maandag 20 april 2026 heeft Swollwacht het initiatief voor de coalitievorming teruggegeven aan de gemeenteraad. In aansluiting hierop heeft Progressief Zwolle (PRO), als grootste fractie, het initiatief van Swollwacht overgenomen. Op dinsdag 21 april heeft PRO mij gevraagd om als nieuwe verkenner het vervolg van de coalitievorming vorm te geven. En in het duidingsgesprek van 23 april heeft de gemeenteraad dit initiatief expliciet onderschreven, evenals de opdracht die PRO hiervoor heeft opgesteld. De kern van mijn opdracht was om voortvarend en voortbouwend op het rapport van de vorige verkenners te onderzoeken welke partijen samen een stabiele basis kunnen vormen voor een nieuwe coalitie in Zwolle, rechtdoende aan de verkiezingsuitslag. De volledige opdracht is als bijlage bij dit rapport gevoegd.

2. Werkwijze

In de dagen direct na het duidingsgesprek, heb ik gesprekken gevoerd met de meeste fracties in de raad. De gesprekken vonden plaats op 24 en 29 april. Op 22 april sprak ik al met PRO over mijn opdracht en had ik een verkennend gesprek met hen. Twee fracties – de SP en fractie Bijleveld – hebben aangegeven geen nieuw gesprek noodzakelijk te vinden aanvullend op het gesprek in de eerste verkenningronde.

In deze verkenningronde heb ik voortgebouwd op de eerdere verkenning. Ik wil de eerste verkenners, Jacco Vonhof en Rob Zuidema, van harte danken voor hun goede werk. Veel duiding van de verkiezingsuitslag lag immers al op tafel en hoefde daarom niet opnieuw te worden gedaan. De gesprekken richtten zich daarom vooral op de duiding van de situatie die was ontstaan met het teruggeven van het initiatief door Swollwacht. Hoe wilden de partijen verder?

Meer specifiek heb ik met de fracties besproken hoe zij de huidige situatie duiden, welke coalitierichtingen zij als kansrijk zien en waar inhoudelijke aansluiting of juist verschillen worden

ervaren. Daarnaast was er aandacht voor het proces: het herstellen van vertrouwen, de gewenste bestuursstijl en de rolverdeling tussen raad en college. Nadrukkelijk is ook aan de orde gekomen hoe de verbinding met de inwoners van Zwolle tijdens en na het formatieproces vormgegeven zou moeten worden. Hoewel snel schakelen nodig was, heb ik de gesprekken ervaren als open en zorgvuldig. Ze gaven een helder beeld van hoe partijen de situatie wegen en welke richting zij voor het vervolg noodzakelijk vinden.

3. Advies over coalitievorming

3.1 Verkenning samenwerking Swollwacht en PRO

In lijn met de eerdere opdracht is verkend of Swollwacht en PRO, als grootste fracties, alsnog tot elkaar konden komen. Dit gesprek had in de eerste verkenningronde niet plaatsgevonden. Dit was ook een veelgehoorde wens in mijn gesprekken met de verschillende fracties alsook in het duidingsgesprek van 23 april van de gemeenteraad. Hiermee zou immers zoveel mogelijk recht worden gedaan aan de verkiezingsuitslag. Beide partijen hebben aangegeven deze oproep serieus te nemen en met elkaar in gesprek te willen gaan.

Dit gesprek vond plaats, na de gesprekken met alle fracties, op zaterdag 2 mei en was gericht op zowel de onderlinge relatie als de inhoudelijke overeenkomsten en verschillen. Beide partijen hebben het gesprek als open, respectvol en waardevol ervaren. Er is meer begrip ontstaan voor elkaars rollen, motieven en ervaringen. Zij hebben elkaar gevonden in het hart voor de stad en haar (kwetsbare) inwoners.

Op sociale thema's en betaalbaar wonen zien PRO en Swollwacht duidelijke overeenkomsten en is aan beide zijden bereidheid om naar elkaar toe te bewegen. Tegelijkertijd constateren partijen dat met name op het thema participatie de vraag blijft of zij in de praktijk hetzelfde bedoelen. De zorg bestaat dat dit in de komende vier jaar tot veel discussie

kan leiden, wat de stabiliteit van een coalitie en de bestuurlijke rust in de stad niet ten goede komt. Ook is in het gesprek duidelijk geworden dat de inhoudelijke verschillen op een aantal andere wezenlijke onderwerpen, waaronder mobiliteit en vluchtelingenopvang, te fundamenteel zijn om op dit moment verder te werken aan het dragen van gezamenlijke verantwoordelijkheid binnen één coalitie. Deze route is daarmee zorgvuldig verkend en gezamenlijk afgesloten. PRO en Swollwacht hebben de intentie uitgesproken om in de komende periode, vanuit hun beoogde rollen in coalitie en oppositie, anders samen te willen werken dan in de afgelopen vier jaar.

3.2 Conclusie: verken een coalitie van PRO, VVD, D66, ChristenUnie en CDA

Met het wegvallen van de mogelijkheid van een coalitie met zowel PRO als Swollwacht, kwam uit mijn gesprekken met de fracties één alternatieve coalitie nadrukkelijk naar voren, te weten een coalitie van PRO, VVD, D66, ChristenUnie en CDA. Dit lijkt de meest stabiele en breed gedragen basis te bieden voor het bestuur van Zwolle. Ik adviseer de raad dan ook om de vorming van deze coalitie verder te onderzoeken en concreet te maken. Een coalitie van deze vijf partijen beschikt over een ruime en stabiele meerderheid en vertegenwoordigt een brede afspiegeling van de Zwolse bevolking. In de gesprekken werd een kleinere coalitie door meerdere fracties als kwetsbaarder gezien, zowel qua zetelaantal als in onderlinge balans. De voorgestelde combinatie biedt ruimte voor bestuurlijke continuïteit en voor een zichtbaar nieuw begin.

4. Adviezen voor het vervolg

4.1 Markeer een nieuwe start

Uit de gesprekken met de fracties komt breed naar voren dat de vorming van juist deze nieuwe coalitie vraagt om een bewust en zichtbaar nieuw begin. De verkiezingsuitslag vormt een duidelijke aanwijzing dat een deel van de inwoners zich onvoldoende herkend heeft gevoeld in de werkwijze en koers van het vorige college. Zeker omdat in de nieuwe coalitie ook alle partijen uit de vorige coalitie een plek hebben, vraagt dit expliciete reflectie. En op grond hiervan -waar mogelijk- een andere houding, bestuursstijl en wijze van samenwerking.

Ik adviseer daarom dat partijen, voordat zij de inhoudelijke formatiefase ingaan, eerst met elkaar het gesprek voeren over de basis van hun samenwerking. Dat gesprek gaat over de vraag

hoe zij samen verder willen in het licht van de verkiezingsuitslag. Hoe geeft een nieuw college invulling aan vertrouwen in elkaar en verbinding met de stad? Hoe gaat het om met verschillen en spanningen?

Het belang van het markeren van een nieuw begin, wordt versterkt door het feit dat de winnaar van de verkiezingen, Swollwacht, in de oppositie belandt. Juist daarom ligt er bij een nieuwe coalitie een extra verantwoordelijkheid om recht te doen aan de verkiezingsuitslag; om zorgvuldig om te gaan met macht en tegenmacht en actief te investeren in het vertrouwen van de inwoners van Zwolle.

4.2 Geef aandacht aan raadsbrede samenwerking

In de gesprekken is door velen aangegeven dat de samenwerking met oppositiepartijen ook in de afgelopen periode al op constructieve wijze vorm kreeg. Tegelijkertijd wordt breed gevoeld dat er, in de context van een nieuw college en een gewijzigde raadssamenstelling, aanleiding is om deze samenwerking verder te versterken en explicieter te maken.

Dit geldt nog meer nu Swollwacht, als verkiezingswinnaar, in de oppositie terechtkomt en ook nieuwe partijen als Stadspartij Zwolle en Forum voor Democratie hun intrede in de raad hebben gedaan. De verkiezingsuitslag benadrukt het belang om ook buiten de coalitie ruimte te bieden voor invloed, samenwerking en gezamenlijke richting.

Ik adviseer daarom, net als mijn voorgangers, een coalitieakkoord op hoofdlijnen dat richting geeft en ruimte laat voor de gemeenteraad en maatschappelijke dynamiek. Bij de vorming van een nieuwe coalitie kunnen daarnaast duidelijke afspraken gemaakt worden over hoe oppositiepartijen structureel worden betrokken. Niet alleen bij de totstandkoming van het coalitieakkoord, maar ook de gehele raadsperiode. Vooral op raadsbrede thema's, zoals participatie en bestuursstijl, kan bewust de samenwerking worden gezocht met zowel coalitie- als oppositiepartijen. Dit draagt bij aan vertrouwen binnen de raad en in de stad. Verschillende fracties gaven daarbij aan dat aandacht voor dualisme belangrijk is voor deze manier van samenwerken.

4.3 Betrek inwoners en stakeholders bij belangrijke thema's in de formatie

De fracties gaven in de gesprekken aan dat er behoefte is om inwoners en maatschappelijke partners in een vroeg stadium te betrekken bij

de koers van een nieuw college. Niet als formeel participatietraject, maar als manier om signalen uit de stad op te halen en zichtbaar te maken dat een nieuwe coalitie oog heeft voor wat er leeft.

Ik adviseer daarom om in de formatiefase op één of twee momenten gesprekken te voeren op verschillende locaties in de stad. De beoogde coalitie kan daarbij een aantal thema's benoemen waarop zij inwoners en belangenorganisaties wil uitnodigen om mee te denken. Door deze gesprekken bewust in de wijken en in de stad te organiseren, wordt een nieuwe coalitie zichtbaar en benaderbaar en is er ruimte om verschillende perspectieven op te halen.

Tegelijkertijd gaven gesprekspartners aan dat deze fase ook vraagt om voortgang en duidelijkheid. Het is daarom belangrijk om richting inwoners en partners helder te zijn over het doel en de reikwijdte van deze gesprekken en om een goede balans te houden tussen luisteren en doorpakken. Op die manier kunnen opbrengsten uit de stad worden meegenomen, maar wordt ook snelheid behouden.

4.4 Neem tijd voor de aanpak van participatie en communicatie

Participatie en communicatie zijn in de gesprekken nadrukkelijk benoemd als belangrijk aandachtspunt en speelden ook een zichtbare rol in de verkiezingscampagne. Veel inwoners hebben behoefte aan duidelijkheid, betrokkenheid en vertrouwen in de manier waarop besluiten tot stand komen. Dat vraagt om bewuste keuzes van een nieuw college, maar ook om gezamenlijke verantwoordelijkheid van de hele raad. Een politiek debat waarin de verschillende standpunten en meningsverschillen duidelijk zichtbaar worden, maakt hier evident ook onderdeel van uit.

Zwolle beschikt met Hanza! over een stevige basis voor participatie. In de gesprekken is ook aangegeven dat er ruimte is voor aanscherping, verduidelijking en een consequentere toepassing. Juist daarin ligt een kans om verwachtingen beter te managen en vertrouwen te versterken. Inspraak moet echt ergens over gaan.

Ik adviseer daarom om in de formatiefase tijd te nemen voor de wijze waarop je met elkaar participatie, communicatie en een bestuursstijl die daarbij past gaat vormgeven.

4.5 Maak keuzes

In het eerdere advies zijn al verschillende inhoudelijke thema's benoemd die vragen om verdere uitwerking. Thema's die besproken

werden, zijn: wonen en woningbouw, mobiliteit en parkeerbeleid, de uitvoering van de komst van het AZC, afvalbeleid en participatie. In de aanvullende gesprekken die ik heb gevoerd, zijn daar een aantal accenten bijgekomen. Zo is gesproken over de betaalbaarheid van woningen en over de vraag hoe financiële keuzes het beste kunnen worden opgevangen: via mogelijke lastenverhogingen, door het bijstellen van ambities of door keuzes te maken binnen de gemeentelijke organisatie.

In de gesprekken is uitgebreider stilgestaan bij de financiële ruimte van de gemeente. Daarbij werd breed gedeeld dat Zwolle er financieel gezien op dit moment relatief gezond voor staat. Tegelijkertijd is benadrukt dat er weinig tot geen beschikbare structurele financiële ruimte is voor de komende jaren. Dat is een andere uitgangspositie dan bij de start van de coalitie vier jaar geleden, toen er wel structurele financiële ruimte was om nieuwe keuzes te maken.

Dit betekent dat niet alles tegelijk kan en dat prioriteiten moeten worden gesteld. Verschillende fracties gaven aan dat dit vraagt om heldere politieke keuzes en om openheid over de afwegingen die daarbij worden gemaakt. Juist in een situatie met beperkte structurele middelen is het van belang om transparant te zijn over wat wel en niet mogelijk is. Een zorgvuldige omgang met de financiële ruimte, gecombineerd met duidelijke communicatie over keuzes, draagt bij aan vertrouwen binnen de raad en van de inwoners van Zwolle.

5. Tot slot

In deze verkenningfase heb ik een raad aangetroffen die bereid is verantwoordelijkheid te nemen en samen te werken in het belang van Zwolle. Het is mij hierbij positief opgevallen dat veel partijen de Zwolse cultuur van samenwerking prettig en constructief vinden en deze willen voortzetten. Dit vormt een stevige basis voor het vervolg van het proces. We hopen dat met ieders medewerking er voor de zomer een coalitieakkoord ligt.

Ik dank de raad voor het vertrouwen dat zij mij heeft gegeven en voor de openheid in de gesprekken. Met dit advies aan de gemeenteraad rond ik deze verkenning af. Als de raad dat wenst, ben ik bereid om ook de volgende fase te begeleiden.

Met vriendelijke groet,
Jeroen Recourt

1. Verslag tweede verkenningsronde PRO

Van: **Jeroen Recourt**
Met: **Luna Koops en Anja Roelfs**
Op: **Donderdag 22 april 16.00**
Ondersteuning: **Anouk Mannessen**

Duiding

- PRO beschrijft dat ze uit een situatie komen waarin twee partijen qua zetelaantal gelijk waren. Swollwacht was de grootste en nam daarom de lead. Omdat zij nu terug zijn gegaan naar zeven zetels, wil PRO nu verantwoordelijkheid nemen en de lead in het vervolg pakken.
- Het beeld van de verkiezingsuitslag is dat PRO een aantal zetels verloren heeft. Swollwacht heeft flink gewonnen. Na maandagmiddag is er meteen contact geweest met Swollwacht en andere fracties of zij ook vonden dat het mandaat nu bij PRO ligt. Daar is bevestigend op geantwoord door Swollwacht, maar ook door de rest van de partijen.
- Het is de vraag of dit in de stad ook zo wordt beleefd, dus dat vraagt nog wat van PRO. Hen wordt soms zelfingenomenheid en arrogantie toegedragen en dat willen ze voorkomen. Ze willen dit zuiver doen en mandaat hebben van de raad om nu de lead te nemen.
- PRO wil het vervolg transparant, met snelheid, zorgvuldigheid en bescheiden oppakken.
- Het vorige gesprek wordt door PRO als basis gezien voor het vervolgesprek.
- PRO omschrijft dat er veel besluiten zijn genomen in de afgelopen periode, maar van veel besluiten weet een deel van de inwoners en ondernemers niet waarom deze genomen zijn. Dat schept een gevoel dat inwoners zich niet gehoord voelen. Als voorbeelden noemen zij het parkeerbeleid en de sluiting van het Noordereiland.

Visie op coalitievorming

- De coalitie met PRO – Swollwacht – VVD en D66 blijft de voorkeur voor PRO, omdat deze coalitie het meest recht doet aan de verkiezingsuitslag. De zorg hierbij is of deze coalitie stabiel genoeg gaat zijn.
- De andere mogelijkheid is een coalitie met PRO – VVD – D66 – CU en mogelijk CDA. Dit is een stabielere optie, maar wel met maar één nieuwe partij. PRO is daarnaast natuurlijk ook deels (PvdA) oppositie geweest vorige periode.

- Een mogelijke samenstelling met Volt, PvdD en SP is voor PRO interessant, maar doet wat hen betreft minder recht aan de breedte van hoe de stad heeft gestemd.
- Voor PRO is het instappen van de nieuwe partijen in de coalitie geen optie vanwege als het ontbreken aan bestuurlijke slagkracht.

Thema's

- Op dit moment is Zwolle financieel gezond. Maar voor een nieuw coalitieakkoord is er weinig financiële ruimte. Voor elke keuze die toegevoegd wordt moeten er of inkomsten bij of keuzes gemaakt worden.
- Voor PRO is het bespreekbaar om te kijken naar de inkomstenkant. Partijen denken daar verschillend over, dus dat is een aandachtspunt in de onderhandelingen. PRO heeft hierover als enige partij wat aangegeven in het verkiezingsprogramma. Onder andere VVD staat daar echt anders in.
- PRO wil het gesprek aan met Swollwacht, ook al is het eerst op relatie. Ze geven aan dat ze hoe dan ook (coalitie of oppositie) met elkaar gaan samenwerken, in welke samenstelling dat ook is.
- Op inhoud zijn er grote verschillen waar wat te overbruggen is: bijvoorbeeld op de komst van het AZC, zero emissie, parkeerbeleid.
- PRO ziet ook veel overeenkomsten ten aanzien van jeugd en Wmo, inclusie, evenementenhal, sociaal domein. In het fysiek domein op gebied van woningbouw zitten ze qua betaalbaarheid op één lijn. Swollwacht is meer tegen inbreiden in bestaande stad en wil meer uitbreiden. PRO wil allebei. Qua mobiliteit zit de spanning ook op het laatste.
- Afgelopen vier jaar heeft Swollwacht vooral 'nee' gestemd tegen woningbouwprojecten, dus er lijken op papier veel overeenkomsten, maar daar zijn nog wel wat bruggen te slaan.
- Asielopvang is onze wettelijke plicht. Dus het is wel de vraag hoe Swollwacht zich daartoe gaat verhouden.

- De grootste angst en zorg van PRO is de stabiliteit van Swollwacht. En dat blijft. Er bestaat een kans dat ze nog meer zetels verliezen. De inzet van een gesprek is vooral: we gaan samenwerken. In een coalitie of oppositie en dat hebben we te doen met elkaar voor de stad.
- De relatie van PvdA was beter met Swollwacht dan de relatie met GroenLinks, ook omdat PvdA ook oppositie was. Op economisch linkse thema's zijn er kansen.
- Vrijdag tijdens duidingsgesprek zei Swollwacht dat ze een poll hadden uitgezet richting de achterban en dat het gesprek met PRO daarom niet heeft plaatsgevonden. Vraag van PRO aan Swollwacht is wel wie de achterban is en of die het altijd overal mee eens moet zijn. Dat vindt PRO niet werkbaar.

Proces en participatie

- Participatie en communicatie was een thema in de verkiezingen op een aantal grote dossiers. Hoe dit beter te doen blijft een zoektocht. PRO zou ook graag met Swollwacht in gesprek gaan hoe dit te verbeteren.
- Voor PRO is het belangrijk dat in de verkenning en formatie ook al stil wordt gestaan bij de samenwerking. Er moeten afspraken zijn over hoe we samenwerken en elkaar informeel kennen om samen een goede relatie op te bouwen. We moeten een nieuw team bouwen. Dat vraagt investeren in de persoonlijke relaties.
- PRO kan zich wat voorstellen bij het betrekken van de stakeholders uit de stad op thema's op locaties in de stad waar dan ook inwoners kunnen aanschuiven.
- Als andere partijen, bijvoorbeeld SW, daar ideeën over hebben, staat PRO daar zeker voor open
- PRO wil actief zoeken naar samenwerking met de oppositie. Vraag ligt nog open hoe we de gehele raad betrekken bij het coalitieakkoord en hoe we dat dan organiseren.
- PRO vindt het mooi als het dualisme in positie wordt gebracht. Er moet voldoende vrijheid zijn voor fracties om zelf keuzes te maken over de besluiten van het college. In een volgende fase kunnen we onderzoeken hoe we hier inhoud aan willen geven.
- Procescommunicatie vindt PRO belangrijk.

2. Verslag tweede verkenningsronde Swollwacht en verkenner

Van: **Jeroen Recourt**
Met: **Silvia Bruggenkamp en Asia Golunska**
Op: **Vrijdag 24 april 2026 11.15**
Ondersteuning: **Anouk Mannessen en Niels van Oostveen**

Duiding

- Swollwacht betreurt de ontstane situatie, nu één van de fractieleiden geen deel meer uitmaakt van de fractie. Zij geven aan dat dit de conclusie was uit een mediationtraject.
- Swollwacht wil nu met de huidige fractie verder en heeft er vertrouwen in dat dit gaat lukken.
- Swollwacht heeft in het recente duidingsgesprek aangegeven hoe zij aankijkt tegen de situatie.
- Een gesprek met PRO komt er nu wat Swollwacht betreft. Daarin is Swollwacht benieuwd hoe het voor PRO is om mogelijk samen te gaan werken in een coalitie met elkaar. Swollwacht geeft aan dat er overeenkomsten zijn, maar ook verschillen.
- De fractie geeft aan dat er écht wel punten zijn waar zij verwachten dat hun fractie minimaal water bij de wijn wil doen. Dus in hoeverre er kansen zijn voor samenwerking hangt écht af van de inhoud.
- De fractie van Swollwacht, met veel nieuwe raadsleden, is in deze eerste fase kwetsbaar geweest. Swollwacht geeft daarbij aan dat zij ook de fractie van PRO zien als een kwetsbare partij, gezien de recente fusie tussen GroenLinks en PvdA.

Visie op coalitievorming

- Wat Swollwacht betreft borduurt deze verkenning voort op het eerste verkenningsrapport
- Swollwacht begrijpt dat een samenwerking met PRO wordt onderzocht. In dat geval is dan een mogelijke coalitie met PRO, VVD, Swollwacht en daarbij ChristenUnie en/of CDA wat hen betreft logisch. De partijen zoals genoemd in het eerste verkenningsrapport worden nog steeds gezien als mogelijke coalitiepartners.
- Mocht Swollwacht niet deelnemen aan een coalitie, dan is sowieso een coalitieakkoord op hoofdlijnen (80/90% coalitieakkoord) belangrijk. Ook hier geldt, net als in het eerste verkenningsrapport dat het belangrijk is om ruimte te creëren voor de hele raad via zowel een hoofdlijnenakkoord, als via anderszins elkaar dingen gunnen gedurende de coalitieperiode.

- Swollwacht heeft inmiddels een plan liggen om de eigen fractie te professionaliseren.
- Belangrijk punt voor Swollwacht is dat zij voor een mogelijke coalitievorming het mandaat nodig heeft van de fractie voor de deelname aan coalitiesamenwerking.

Thema's

- Op sociale thema's konden Swollwacht en PvdA elkaar altijd goed vinden. Swollwacht verwacht dus dat dit met een deel van PRO sowieso goed kan. Het is voor Swollwacht echter nog onvoldoende duidelijk welke politieke koers PRO gaat varen. Zij vragen zich af welke agenda prevaleert bij PRO op diverse beleidsterreinen. De interpretatie van het verkiezingsprogramma in de praktijk is dan belangrijk.
- Op bijvoorbeeld mobiliteitsbeleid verwacht Swollwacht wel dat er verschillen zijn in opvatting die moeilijk overbrugbaar zijn. Zoals op parkeren, autoluw beleid, etc.
- Op het onderdeel woningbouw vraagt Swollwacht zich af welke koers PRO in de praktijk gaat varen.
- Swollwacht vindt een nieuwe koers in participatiebeleid, met oprecht luisteren naar de inwoners, een belangrijk onderwerp.

Proces

- Swollwacht vindt het belangrijk dat goed op proces wordt gecommuniceerd.
- In het onderhandelingsproces geeft Swollwacht aan dat het van belang is dat belangengroeperingen, zoals bijvoorbeeld seniorenraad en participatieraad, aan de onderhandelingsstafel komen om informatie te halen en te brengen.

3. Verslag tweede verkenningsronde VVD en verkenner

Van: **Jeroen Recourt**
Met: **Johran Willegers en Annemee van de Klundert**
Op: **Vrijdag 24 april 2026 15:45**
Ondersteuning: **Anouk Mannessen en Niels van Oostveen**

Duiding

- De ontstane situatie is voor Swollwacht niet prettig en voor de gehele raad niet. De VVD betreurt dat er op nog geen enkel vlak een inhoudelijke onderhandeling heeft kunnen plaatsvinden.

Coalitievorming

- De meest logische optie voor een coalitie op basis van de uitslag blijft wat de VVD betreft een samenwerking met PRO, Swollwacht, VVD en als vierde partij verwijst de VVD naar de eerder genoemde opties 2a: D66 en 2b: CU in het vorige verslag. Dit geldt tevens voor de eerder door de VVD geschetste opties voor de invulling van die samenwerking.
- Indien de ontstane politieke situatie er toe leidt dat een coalitie zonder Swollwacht haalbaarder en stabiel is, dan is een andere optie voorstelbaar. Dit zou alleen het geval kunnen zijn, wanneer Swollwacht daar ook zelf voor kiest of als het niet haalbaar is dat PRO en Swollwacht samen mogelijkheden zien om verder te gaan in een coalitie.
- Deze andere optie voor een coalitie is PRO, VVD, D66, CU en mogelijk met CDA erbij. Beide opties (met en zonder CDA) zijn wat de VVD betreft mogelijk. Het hebben van een aantal partijen in een coalitie die voor een meerderheid getalsmatig niet nodig zijn, kan voordelen en nadelen hebben, wat betreft de VVD. Denk aan ruimere meerderheden of juist ongelijke politieke bewegingsvrijheid.
- De rol van de VVD is verbinder van de verschillende flanken (binnen en buiten de coalitie). Daarbij ziet de VVD overigens ook een verantwoordelijkheid voor de andere partijen. De VVD vindt het daarbij belangrijk dat het feit dat Swollwacht veel stemmen heeft gewonnen door een nieuwe coalitie worden meegenomen. Want aan de duiding van de verkiezingsuitslag zoals in het eerste verslag te lezen is, is voor de VVD niets veranderd gezien de nieuwe politieke situatie. Dus een nieuw stadsbestuur zal aan het werk moeten het vertrouwen van de stad in het bestuur weer te

vergroten.

- De verhoudingen tussen coalitie en oppositie in de gemeenteraad zijn in Zwolle goed. Zoals ook al in het vorige verslag staat, bevestigt de VVD opnieuw dat in een formatieproces de onderhandelende partijen allemaal zoet en zuur zullen moeten pakken. Die verhouding moet in balans blijven en in die fase is er een beperkte rol voor de gehele raad. In de uitvoering wil de VVD wel meer de raad betrekken bij de inkleuring van een coalitieakkoord. Dit stimuleert samenwerking.
- Dat coalitie en oppositie goed samenwerken gedurende de raadsperiode zag de VVD in de afgelopen raadsperiode bijvoorbeeld in het proces dat doorlopen is t.a.v. de koers voor het sociaal domein. Politieke verschillen zijn er en mogen er zijn, maar dit was een mooi voorbeeld om ervoor te zorgen dat het kennisniveau voor een ieder op gelijke hoogte was.
- Een coalitie zonder grote winnaar heeft de grote verplichting, volgens de VVD, om in stijl en inhoud iets te doen met de grote electorale verschuiving die heeft plaatsgevonden. Inwoners moeten zich blijven herkennen in het gemeentebestuur, ook als Swollwacht niet aanschuift in de coalitie.

Thema's

- De VVD heeft in de eerste verkenningsronde al enkele punten benoemd t.a.v. thema's en verwijst daarnaar.
- De VVD ziet dat er op een aantal onderwerpen in een coalitieonderhandeling met PRO uitdagingen liggen, zoals op het thema bereikbaarheid en parkeren en economisch beleid. Op thema's waar verschillen zijn, heeft dat niet altijd te maken met het einddoel, maar ook met bijvoorbeeld tempo.
- De VVD ziet in aanvulling op eerder genoemde punten in de bovengenoemde tweede voorkeursvariant veel overeenkomsten met PRO op bijvoorbeeld het gebied van veiligheid, jeugdzorg, rol in de regio, belang van lobby. Op het punt van woningbouw is een positieve beweging te zien. Ook bij andere partijen zijn op belangrijke punten overeenkomsten.

Proces

- De VVD ziet dat er in de stad wat te doen is met onvrede, vertrouwen van inwoners in de gemeente en het gevoel dat de overheid er voor jou is, etc. In dat kader kan betrokkenheid georganiseerd worden door meer 'open plannen' naar de stad te brengen. Met deze open bestuursstijl kun je plannen als voornemens naar voren brengen en daarover in gesprek gaan, zodat je mensen echt mee kunt nemen en ook wat kunt doen met de feedback die je krijgt vanuit de stad. Dergelijke processen kunnen leiden tot bijvoorbeeld temporisering, als dat aangegeven wordt.
- In een eerder stadium van het proces kunnen met deze open bestuursstijl ook zowel geijkte partners als individuele belangrijke spelers worden betrokken. Hierdoor worden meer andere geluiden opgehaald in de stad.
- Belangenorganisaties zouden volgens de VVD uitgenodigd kunnen worden aan de onderhandelingstafel. Dit kan op thema's.
- In de fase van coalitievorming zouden beoogde coalitiepartners zichzelf eerst de vraag moeten stellen wat hun gezamenlijke houding jegens de stad is. Dat overkoepelende principe biedt vervolgens het vertrekpunt voor inhoudelijke afspraken.
- Voor de zomer een college vormen is voor de VVD een groot doel en dit willen zij de verkenner graag meegeven voor het proces.

4. Verslag tweede verkenningsronde ChristenUnie en verkenner

Van: **Jeroen Recourt**
Met: **Klariska ten Napel en Gerdien Rots**
Op: **Vrijdag 24 april 2026 13:30**
Ondersteuning: **Anouk Mannessen en Niels van Oostveen**

Duiding

- ChristenUnie (CU) vindt het belangrijk dat er verbinding komt tussen de twee grootste partijen en hun kiezers. Daarbij moet leidend zijn: wat heeft onze samenleving nodig? Het is voor onze samenleving het beste als aan beide geluiden recht wordt gedaan.
- Swollwacht heeft in een vorige bestuursperiode laten zien dat zij kunnen besturen.
- CU ziet het als een kenmerk van veel Zwollenaren dat we op eigen kracht willen ontwikkelen, lokaal georiënteerd, vanuit de bereidheid tot samenwerking. Dat mensbeeld is passend bij de streek en is diepgeworteld. Het is belangrijk om die oriëntatie op lokale ontwikkelkracht expliciet te koppelen aan een nieuwe coalitie.

Coalitievorming

- CU heeft een voorkeur voor een coalitie met PRO en Swollwacht. Daarom moeten PRO en Swollwacht allereerst in gesprek. Deze coalitie kan dan worden aangevuld met twee verbindende partijen. CU zou één van die partijen kunnen zijn en ziet ook VVD, D66 of CDA in die rol.
- Een tweede variant is de huidige coalitie-partijen (PRO, CU, D66 en CDA) in een samenwerking met de VVD. Bij deze coalitie is extra belangrijk dat we stilstaan bij het nieuwe vertrekpunt en een nieuw begin (vanuit reflectie leren van de vorige periode en verkiezingsuitslag). De vraag die deze coalitie moet beantwoorden: hoe maken we het beleid en onze stijl 'lokaler' en passender bij de dagelijkse realiteit van inwoners.
- CU begeleidt het gesprek met hun invulling van het model van Daniel Ofman dat al was gevoegd bij de gespreksverslagen van de eerste verkenningsronde, waarin de uitdaging voor een nieuwe coalitie ligt bij 'idealen verwezenlijken met realiteitszin'.
- Bij besluitvorming is de rol van de oppositie voor CU ook belangrijk. De oppositie vormt andere en nieuwe kanalen die benut kunnen worden om groepen in de samenleving te bereiken. Brede steun voor beleid vindt CU belangrijk. Voor CU

is democratie niet de helft plus één, maar juist luisteren naar de tegenstem.

Thema's

- Voor de inhoudelijke thema's geldt voor CU in het algemeen dat er bereidheid moet zijn om te kijken naar elkaar en te verbinden, dan komt de samenwerking op de inhoud er naar alle waarschijnlijkheid ook.
- CU geeft wel aan dat een nieuwe coalitie voorzichtig moet zijn met symboolpolitiek. De lange lijnen in combinatie met de dagelijkse praktijk van inwoners zou meer leidend moeten zijn en dit vraagt discipline van alle partijen.
- Ten aanzien van participatie voor alle thema's geldt in zijn algemeenheid dat veel nadrukkelijker moet worden verteld wat naar aanleiding van participatie met de opbrengst is gedaan.
- In aanvulling daarop is het voor CU belangrijk dat daarbij ook aandacht is voor een proces waarbij met meer openheid en nieuwsgierigheid wordt aangesloten bij de leefwereld van onze inwoners, zonder al een pasklaar plan te hebben. Dit kan ook leiden tot meer fasering of soms temporisering.
- CU geeft aan dat het de kunst is om in financiële schaarste eerst naar de gemeentelijke organisatie te kijken wat effectiever, minder of kostenbewuster kan worden gedaan. CU wil financiële tekorten zo weinig mogelijk afwentelen op de inwoners.
- Voor het thema woningbouw geldt dat commitment op uitbreiding moet blijven, om woningen te kunnen blijven bouwen die aansluiten bij de woonwens van inwoners. CU wil de huidige afspraken tav 30-40-30 en betaalbaarheidspercentages blijven hanteren teneinde de huidige woningbouwprojecten door te kunnen laten gaan.

Proces

- Gesprekken met de stad en met de oppositie zouden plaats moeten vinden gedurende het formatieproces, volgens CU. En daar ook expliciet de groepen bij betrekken die de achterban van de nieuwe partijen vormen.

5. Verslag gesprek tweede verkenningronde D66

Van: **Jeroen Recourt**
Met: **Lizet Klein Nagelvoort en Paul Guldemond**
Op: **Vrijdag 24 april 12.00**
Ondersteuning: **Anouk Mannessen en Niels van Oostveen**

Duiding

- In de eerste verkenning heeft D66 aangegeven dat ze het logisch vinden dat PRO en Swollwacht met elkaar gaan praten.
- Traditie is dat grote partijen elkaar opzoeken en het is goed dat dat gebeurt.
- D66 is nog steeds voorstander van dat gesprek om te kijken of er bruggen te slaan zijn, maar n.a.v. het duidingsdebat van 23 april acht D66 de kans reëel dat een samenwerking tussen PRO en Swollwacht een onbegaanbare weg blijft.

Coalitievorming

- Als een coalitie met PRO en Swollwacht niet lukt, heeft D66 voorkeur voor een coalitie van PRO – VVD – D66 – CDA en/of CU. Als de samenwerking tussen PRO en Swollwacht niet lukt, moet wel helder zijn wat het verhaal daarbij is.
- Uitdagingen in coalitie PRO – VVD – D66 – CDA/ ChristenUnie zitten er niet op relatiekant.
- Voor D66 is een coalitie van vier partijen prima werkbaar. Dat kan 'helpend' zijn als signaal richting de kiezers. Bijkomend voordeel is dat de coalitie een minder grote meerderheid heeft en een juist wat grotere oppositie. Dat zet de oppositie in positie en maakt samenwerken de komende jaren belangrijk.
- Bij vijf partijen ziet D66 als voordelen een bredere coalitie en een mogelijk makkelijkere verdeling van wethouders. Echter, D66 vindt niet dat de verdeling van wethouders leidend moet zijn. Het nadeel van vijf partijen is dat de huidige coalitie doorgaat met alle coalitiepartijen en één nieuwe partij. Het is voor D66 een gezamenlijk nader te maken keuze/afweging of dat wenselijk is en voldoende recht doet aan de verkiezingsuitslag.
- De vraag is ook hoe comfortabel de VVD zich voelt om aan te schuiven. D66 schat in dat de VVD duidelijke accentverschillen wil laten zien en wil laten zien dat het anders wordt. Tegelijkertijd heeft de VVD met de grote bewegingen ook vaak ingestemd.

- Wat dat betreft kan de vorming van een nieuwe coalitie ook anders worden opgebouwd. Niet huidige coalitie en VVD daarbij, maar opbouwen met PRO en VVD en daarna met de andere partijen tot de gewenste meerderheid.
- D66 geeft aan dat een nieuwe coalitie helder moet vertellen dat ze de verkiezingsuitslag heeft gehoord en dat hier in stijl en inhoud wat wordt laten zien.
- D66 stelt zich een akkoord op hoofdlijnen voor. Daarbij moeten wat D66 de grote en urgente thema's voor de komende jaren een plek in krijgen. Daarbij is ruimte om bij te sturen naar aanleiding van de verkiezingen, zodat de inwoners zich meer betrokken voelen. En dat kan volgens hen samen met de oppositie, zeker voor de grotere besluiten.
- Als er met een brede coalitie een akkoord wordt gesloten, moet er volgens D66 voldoende ruimte zijn voor het betrekken van de oppositie.

Thema's

- Tussen Swollwacht en D66 zitten inhoudelijk nadrukkelijke verschillen, maar met andere partijen in de variant met huidige coalitie en VVD ziet D66 geen fundamentele onoverbrugbare verschillen.
- Op inhoud zijn er verschillen ten aanzien van progressief en conservatief. VVD en CDA zitten anders in wonen, bijvoorbeeld ten aanzien van de uitleglocaties.
- D66 verwacht dat de VVD wat wil laten zien ten aanzien van het parkeerbeleid.
- D66 herkent dat de huidige coalitie dingen in gang heeft gezet die veel van mensen vragen. Er moet een balans komen tussen de in gang gezette veranderingen en een grote groep kiezers die daar iets anders in vraagt.
- Een nieuwe coalitie moet rekenschap geven van beide signalen en daar gevolg aan geven. Dat kan bijvoorbeeld in het verhaal, in inhoudelijke keuzes, personen in college of portefeuilleverdeling.

- Er komt – door de keuzes die er financieel gemaakt moeten worden – al een temporisering aan, dus dat kan hierin helpen.
- D66 zou het fijn vinden als er aandacht komt voor dualisme in een volgende fase.

Proces

- Hanza! is een worsteling. Daarin heeft een nieuwe coalitie volgens D66 wat te doen, maar er zijn ook nog geen pasklare oplossingen voor handen.
- De wens is er bij iedereen om de stad goed mee te nemen. Misschien kunnen de wethouders in de toekomst nog meer zichtbaar zijn in de processen rondom participatie. Daar ziet D66 ruimte en een opdracht voor een nieuw college.
- Afgelopen periode is regelmatig geprobeerd om voordat het probleem er is met een oplossing te komen. Aandachtspunt is als mensen het gevoel hebben dat er iets van hen afgenomen wordt, een nieuwe coalitie ook iets moet kunnen bieden en met een alternatief moet komen.
- D66 ziet voor zich dat er in de volgende fase gesprekken plaatsvinden in de stad op locatie. Gesprekken met stakeholders om keuzes te verrijken. Daarmee geef je ook het signaal dat je het belangrijk vindt om als nieuwe coalitie veel in de stad te zijn.
- D66 kan zich voorstellen dat we op bepaalde thema's met stakeholders en betrokkenen om tafel te zitten. Daarbij is het belangrijk om keuzes te maken wie je wilt spreken en of dit de mensen zijn die de weg al kennen of de mensen die niet zo vaak aan tafel zitten.

6. Verslag tweede verkenningsronde CDA

Van: **Jeroen Recourt**
Met: **Laura van de Giessen (digitaal) en Arjan Spaans**
Op: **Vrijdag 24 april 15.00**
Ondersteuning: **Anouk Mannessen en Niels van Oostveen**

Duiding ontstane situatie

- De verkiezingsuitslag liet een andere uitslag zien dan vier jaar geleden. Dat is niet veranderd, ondanks het vertrek van een raadslid van Swollwacht. Die verandering wil CDA nog steeds niet negeren.
- Het CDA heeft een zetel verloren, maar heeft niet in stemmen verloren.
- PRO is nog steeds groot en tegelijk zijn er ook drie zetels afgegaan. Dat signaal kan je niet negeren. Een coalitie over links (bijvoorbeeld met partijen als SP, Partij voor de Dieren) doet geen recht aan de uitslag.

Coalitievorming

- Ze zien een coalitie voor ogen die recht doet aan uitslag verkiezingen en zien hoe dan ook graag dat Swollwacht een gesprek met PRO aangaat.
- CDA wil niet de rol van conservatieve partij spelen, maar een realistische realiserende partner zijn.
- CDA is bereid verantwoordelijkheid te nemen in een volgende coalitie. Die rol kunnen zij spelen in een coalitie met Swollwacht, maar ook in een coalitie met PRO. Daar staan ze voor open. De samenwerking met PRO was goed de afgelopen jaren.
- CDA sluit Swollwacht niet uit, maar mochten zij aanschuiven, moeten er stevige gesprekken worden gevoerd over stabiliteit.
- CDA weet niet hoe het vertrek van een fractielid doorwerkt in de partij van Swollwacht. Het gesprek met Swollwacht en PRO moet plaatsvinden, maar CDA denkt niet dat Swollwacht op dit moment de stabiele coalitiepartner is die Zwolle nodig heeft.
- Voorkeur voor CDA zou dan zijn: PRO – VVD – CDA – D66 en ChristenUnie. Met zes wethouders daarbij, twee voor PRO, de rest één. CDA denkt dat dit stabiliteit geeft.
- De zorg bij deze coalitie zit in de uitstraling naar de stad: ChristenUnie heeft veel verloren. Maar echt haalbare alternatieven voor een stevige en betrouwbare coalitie zijn er niet voor het CDA.

De rol van de VVD is belangrijk, dit om met name het geluid op rechts op een goede manier te vertalen, dat doet recht aan de verkiezingsuitslag.

- Een coalitie met vier partijen geeft een minimale meerderheid van 20 of 21 zetels wat CDA kwetsbaar vindt voor een coalitie. Ook wat betreft verdeling wethouders heeft een coalitie met vijf partijen de voorkeur. Zij zien dat dit goed kan, voortbouwend vanuit de huidige samenwerking en bestuurlijke ervaring.

Thema's

- CDA wil inwoners niet verrassen. Ambities zijn groot en tegelijkertijd snel in gang gezet en dat doet wat met het absorptievermogen van de stad. CDA kan en wil een rol spelen in het laveren tussen ambitie, realiteit en uitvoerbaarheid.
- CDA geeft aan dat ze elkaar in een nieuwe coalitie vinden in bijvoorbeeld wonen, in de uitleglocaties voor de langere termijn, in combinatie met binnenstedelijk bouwen.
- Qua uitvoerbaarheid is er een financieel plafond bereikt en ook qua uitvoeringscapaciteit is het moeilijk te plooiën. Een nieuwe coalitie moet dus prioriteren en dat past ook prima bij wat de verkiezingsuitslag ons laat zien.
- Met de lange lijnen zijn veel partijen het eens, over hoe we dat uitvoeren moet het gesprek plaatsvinden. En daar zijn mogelijke verschillen tussen partijen.
- CDA ziet inhoudelijke uitdagingen met PRO ten aanzien van tempo, maar ook ten aanzien van lastenverhoging om ambities te realiseren. CDA wil eerder kijken naar eigen/naar de stad passende ambities en keuzes.
- Inbreiding en uitbreidingsdiscussie is succesvol beslecht in de afgelopen periode, dus dat laat zien dat deze partijen in staat zijn om tot elkaar te komen.
- Groot deel van de verschuiving in verkiezingsuitslag ziet het CDA verbonden met het AZC. In Stadshagen heeft een groot deel tegengestemd. Parkeren is een ander voorbeeld waar het tempo in communicatie en uitvoering

wellicht te hoog lag. Maar belangrijk is om te benadrukken dat veel lange lijnen raadsbreed worden onderschreven.

- De sportsector kan volgens CDA de komende jaren meer aandacht krijgen. Er is veel aandacht geweest voor cultuur in afgelopen jaren, maar minder voor sport in brede zin.
- Dualisme vindt CDA van belang voor de volgende periode en daar zou het CDA graag nieuwe afspraken over willen maken
- CDA wil een coalitieakkoord op hoofdlijnen en ruimte bieden aan de oppositie om een aantal thema's gezamenlijk uit te werken. CDA wil een open houding naar de oppositie

Proces

- Gevaar van participatie afgelopen jaren was vooral in gesprek gaan met gebruikelijke mensen en groepen, zogenaamde usual suspects. Het gaat CDA te ver om te zeggen dat alles niet goed is gegaan afgelopen jaren, maar het kan wel beter. Aandachtspunt daarbij is ook gesprekken met andere inwoners dan de usual suspects
- Bij een AZC-proces is vrij veel snelheid geweest en dat heeft vanaf de start ook wat gedaan met het participatieproces. Dat beeld krijg je vervolgens moeilijk aangepast. Het gaat dus om zeer tijdige communicatie, verwachtingen managen en helder maken waar wel over meegepraat kan worden en waar ook niet.
- CDA wil raad en inwoners actief informeren. Over prioritaire thema's kan volgens CDA wel meer worden geduid.
- CDA kan zich wat voorstellen bij fysiek onderhandelen in de stad, in combinatie met het belichten van complexe thema's door specialisten of inwoners die er (in positieve en negatieve zin) mee te maken hebben gehad.

7. Verslag tweede verkenningsronde Stadspartij Zwolle

Van: **Jeroen Recourt**
Met: **Peter Pot en Gerard van Dooremolen**
Op: **Vrijdag 24 april 2026 17:00**
Ondersteuning: **Anouk Mannessen en Niels van Oostveen**

Duiding

- De Stadspartij Zwolle heeft in het duidingsgesprek al aangegeven hoe zij de situatie duidt.
- De Stadspartij Zwolle vindt het belangrijk dat er gekozen wordt. Een eerlijk geluid hoort daarbij. Zij vinden het belangrijk dat met eerlijke taal verbinding wordt gemaakt.
- In de bijlage bij dit verslag is de bijdrage van de Stadspartij Zwolle gevoegd.

Coalitievorming

- De Stadspartij Zwolle ziet een coalitie van PRO, VVD, D66 en CDA en eventueel met de Stadspartij Zwolle erbij. Dan is een koerswijziging mogelijk inhoudelijk en qua stijl van besturen. Dat is wat deze fractie betreft niet goed mogelijk met de ChristenUnie erbij.
- De lokale rol in de coalitie zou door Stadspartij Zwolle ingevuld kunnen worden. De partij heeft ook bestuurlijke kwaliteit in huis met variëteit aan mensen en expertise.
- Voor de nieuwe coalitie is het belangrijk dat in een veel eerder stadium communicatie met de stad plaatsvindt. De Stadspartij Zwolle zal zich inzetten voor het daadwerkelijk waarmaken van een koerswijziging, in coalitie of oppositie.

Thema's

- Stadspartij Zwolle heeft een aantal punten die wat hen betreft evident zijn: geen parkeergarage in Nooterhof; het Noordereiland pas dichtdoen wanneer er een alternatief is; zero emissiezones en AZC Stadshagen heroverwegen; parkeerbeleid en systeem afvalinzameling herzien.
- Eerste stap moet zijn dat het ambitieniveau naar beneden gaat. Het ambitieniveau is volgens de Stadspartij Zwolle heel hoog. Er moet veel meer geprioriteerd en gefaseerd worden. Geen prestigeprojecten meer. Prioriteer in de uitleggebieden op Vechtpoort. Daarnaast zijn er ook nog andere voorbeelden voor prioritering in Stadshart en Spoorzone.

Proces

- Belangrijkste punt van de Stadspartij Zwolle is, dat een politiek proces op een eerlijke manier gebeurt: inwoners dienen vanaf het begin inspraak te hebben, ook bij gevoelige onderwerpen zoals een AZC.

Bijlage Gesprek tweede verkenningronde 24 april 2026

Van: **Stadspartij Zwolle (fractie voorzitter Peter Pot en partij voorzitter Gerard van Dooremolen)**

Aan: **Verkenner/informateur Jeroen Recourt en ambtelijke ondersteuners.**

Duiding

Hoe duidt de partij de eigen positie na de ontstane situatie?

- Stadspartij Zwolle blijft zich constructief en positief opstellen. Eén op de vier Zwollenaren heeft op een lokale partij gestemd. Dat zou zichtbaar moeten worden in de nieuwe coalitie.
- Wij vinden het belangrijk dat er een koerswijziging komt wat betreft inhoudelijke keuzen, én wat betreft de stijl van besturen, met name inwoners beter betrekken bij besluitvorming én als bestuurders zélf meer 'met het hoofd in de wind' i.p.v. veelvuldig woordvoerders inschakelen.

Welke rol en positie heeft de partij in de coalitievorming?

- Stadspartij Zwolle is een stabiele partij (opgericht in december 2020, in maart 2026 voor het eerst meegedaan aan de verkiezingen). We hebben ervaren bestuurders, ondernemers en deskundigen in onze fractie, steunfractie en bestuur.

Welke mogelijkheden worden nu gezien voor het vormen van een stabiele meerderheidscoalitie?

- Nu er sprake is van interne problematiek bij Swollwacht, hebben wij een stabiele meerderheidscoalitie voor ogen met PRO als spil.

Wie vindt men in dit proces logische partners en waarom?

- Logische partners: PRO (8 zetels), VVD (5), D66 (4), CDA (3), en eventueel Stadspartij Zwolle (2).
- Dat is samen 20 zetels, of samen 22 zetels.
- PRO als grootste partij, D66 en CDA als huidige coalitiepartijen die naar onze inschatting goed samenwerken met PRO.
- VVD, en eventueel Stadspartij Zwolle, als stabiele nieuwkomer(s) in het college.
- Huidige collegepartijen en VVD toevoegen doet geen recht aan de verkiezingsuitslag en zal het vertrouwen in de politiek geen goed doen.

Welke overeenkomsten en welke verschillen worden geconstateerd in die coalitie?

- Overeenkomsten: prioriteit woningbouw, sociaal domein, groen, veiligheid, sport, onderwijs-

arbeidsmarkt, fietsverkeer, dierenwelzijn.

- Verschillen, die compromissen nodig maken: nieuw AZC, prioritering woningbouwlocaties, systeem van afvalinzameling, parkeerbeleid, parkeergarage Nooterhof, OZB.
- Wat Stadspartij Zwolle betreft: bij een deel van de onderwerpen zitten we op dezelfde lijn als PRO en D66; bij een ander deel op dezelfde lijn als VVD en CDA.

Thema's

Belangrijkste thema's

- Inwonerbetrokkenheid, woningbouw, veiligheid, opvang vluchtelingen, groen, sociaal domein. Op deze thema's is verbinding mogelijk met genoemde partijen.

Welke belemmeringen zijn er eventueel inhoudelijk of t.a.v. andere partijen? En hoe zijn eventuele verschillen overbrugbaar?

- Er zijn wat betreft Stadspartij Zwolle geen belemmeringen t.a.v. andere partijen. Ook zijn er inhoudelijk op voorhand geen belemmeringen. Verschillen zijn in principe overbrugbaar door compromissen. Zie antwoord hierboven bij 'welke verschillen?'

Proces

Op welke wijze kan gebouwd worden aan vertrouwen en bestuursstijl?

Het begint bij echt vertrouwen tussen de partijen én personen die het college van B en W gaan vormen. Veranderen bestuursstijl: het begint bij de intrinsieke overtuiging dat het anders moet: inwoners vanaf het begin betrekken én als bestuurders zélf meer naar buiten treden en de wijken in.

Hoe ziet de partij de betrokkenheid van de raad, inwoners en andere belanghebbenden in het proces?

Zie onze inbreng bij de eerste verkenningronde.

8. Verslag tweede verkenningsronde Volt

Van: **Jeroen Recourt**
Met: **Cankut Ercan en Sidney Rijsenbrij**
Op: **Vrijdag 24 april 16.30**
Ondersteuning: **Anouk Mannessen en Niels van Oostveen**

Duiding ontstane situatie

- Volt betreurt de situatie die afgelopen week is ontstaan
- Volt denkt dat de uitslag van de verkiezingen meer gaat over het proces dan over de inhoud. En daar ligt de grootste opgave. Inwoners voelen zich niet meegenomen

Coalitievorming

- Wat het meest recht doet aan de verkiezingsuitslag is een coalitie van Swollwacht – PRO – VVD en D66, dat blijft voor Volt staan
- De meeste stabiliteit ziet Volt niet in deze coalitie. Qua zetels wellicht wel, maar niet in dat deze partijen elkaar kunnen vinden en verschillen weten te overbruggen
- PRO – VVD – D66 en een vierde partij zien zij als meest haalbare optie. Aangevuld met de keuze voor CDA of CU. Of beide partijen
- CU heeft veel zetels verloren in de verkiezingen, maar wel veel ervaring in besturen, ook met GroenLinks
- De afweging voor die keuze voor een vierde partij zien zij bij PRO liggen. Een vijfde partij ziet Volt minder zitten. Ze zien meer in vier partijen dan in vijf partijen
- Volt ziet zowel kansen in de coalitie als de oppositie. Met Swollwacht als grootste partij is een coalitierol nog minder vanzelfsprekend dan nu in de situatie met PRO.
- Volt is altijd bereid om in dialoog te gaan om te kijken waar ze van toegevoegde waarde kunnen zijn.
- Volt is en blijft een constructieve, maar kritische oppositiepartij. Afgelopen periode heeft Volt geen strakke scheiding ervaren in oppositie en coalitie. Bij wonen en bij de komst van het AZC was die scheiding er meer. Volt zou weer de goede samenwerking tussen oppositie en coalitie willen terugzien in een nieuw college.

Thema's

- Opdracht ligt primair bij de coalitiepartijen om verschillen te overbruggen.
- Als eenzelfde coalitie als de huidige coalitie met VVD vorm gaat krijgen, moet deze nieuwe coalitie volgens Volt een speerpunt maken van de manier waarop ze gaan besturen: niet per se op inhoud
- Volt wil graag dat een nieuwe coalitie reflecteert op wat er is gebeurd en hoe een nieuwe coalitie dit anders gaat doen

Proces

- Volt geeft aan dat er veel betrokken inwoners zijn in Zwolle die mee willen denken en doen.
- Volt heeft de burgermotie geopperd in de werkgroep participatie in de raad. Dit is er niet doorgekomen, maar ziet Volt als kans om te introduceren
- In participatie zijn plannen vaak al veel en ver uitgewerkt voordat inwoners kunnen meepraten. Volt wil graag dat inwoners eerder mee kunnen praten
- De oppositie kon de vorige keer aan de voorkant van de formatietafel input meegeven. Dat vindt Volt een goede manier, maar zagen ze alleen terug in het coalitieakkoord. Volt zou het mooi vinden als gedurende de vier jaar ook input opgehaald kan worden op een aantal thema's zoals participatie en communicatie

9. Gesprek tweede verkenningronde Partij voor de Dieren

Van: **Jeroen Recourt**
Met: **Debbie Mathijssen en Thijmen Fellingner**
Op: **Vrijdag 24 april 17.30**
Ondersteuning: **Anouk Mannessen en Niels van Oostveen**

Duiding ontstane situatie

- De Partij voor de Dieren vindt een brede coalitie wenselijk en wil zoeken naar hoe de kiezer het beste tot zijn recht komt.
- Partij voor de Dieren is benieuwd naar een gesprek tussen PRO en Swollwacht, maar het vertrouwen daarin is door de eerdere uitspraken van Swollwacht niet groot. Het gesprek moet er komen en de optie moet goed worden verkend.

Coalitievorming

- De meest voor de hand liggende tweede optie is volgens Partij voor de Dieren een coalitie met: PRO, VVD, D66 (deze laatste twee zijn gelijk gebleven) aangevuld met ChristenUnie of CDA.
- Partij voor de Dieren staat er ook voor open om een toevoeging te zijn aan een coalitie als die vraag voorligt. Dit is niet wat ze in eerste instantie verwachten, maar ze staan open voor een gesprek.
- ChristenUnie is volgens Partij voor de Dieren meer een middenpartij dan CDA. Qua meerderheid is ChristenUnie stabiel. Beide partijen toevoegen in een coalitie kan, maar de vraag is of dat nodig is.
- VVD heeft veel meegestemd afgelopen jaren en was een constructieve oppositiepartij, maar ze hebben ongetwijfeld wel een ander geluid vergeleken met de progressievere partijen. Met de toevoeging van VVD zouden ook andere belangen meespelen die minder in de lijn van de linkse partijen liggen.
- Er zit niet één grote lijn in hoe er vanuit de stad tegen de huidige coalitie aangekeken wordt, dat verschilt per wijk. In deze verkiezingen zijn wel meer mensen komen opdagen die het niet eens zijn met de huidige lijn. Dat is te zien aan de winst van Swollwacht.

Thema's

- Partij voor de Dieren geeft aan dat de huidige opgaven groot zijn en de samenleving voor grote veranderingen staat. Dit zijn stappen die raken aan 'verworven rechten', dus dat doet wat met een stad.
- Partij voor de Dieren kijkt naar wat er wringt in wat die grote opgaven van ons vragen als samenleving.
- Zero-emissie is een heet hangijzer geweest, maar in 2030 moet landelijk elke gemeente dit doen.
- Het algemeen belang waarvoor de Partij voor de Dieren strijdt gaat af en toe pijn doen. Daar zijn ze als partij ook niet bang voor.
- Partij voor de Dieren hoopt te kunnen voortbouwen op wat er de afgelopen jaren is opgebouwd. Ze roepen daarbij op te kijken naar de gedeelde waarden en wat partijen verbindt.

Proces

- Partij voor de Dieren ziet kansen in dat de wethouders meer met de voeten in de klei staan. De werkelijkheid in een stadhuis en in de stad kunnen dichter bij elkaar worden gebracht en daar kan een wethouder een mooie brugfunctie in vervullen.
- Partij voor de Dieren hoopt dat er wisselende meerderheden blijven op thema's. Een coalitieakkoord op hoofdlijnen zou mooi zijn, maar Partij voor de Dieren hoopt dat daarbuiten ook bredere meerderheden gevonden kunnen worden. In de afgelopen periode heeft Partij voor de Dieren dit ook wel gezien.
- De afstand tussen ambtenaren en de stad is soms ook nog best groot, dus daar is ook nog winst te behalen.
- Daarnaast is er een kans om beter uit te leggen waarom bepaalde besluiten zijn gemaakt en waarom bepaalde suggesties wel over zijn genomen en andere niet. Aan de voorkant duidelijk maken waar inwoners wel en niet over kunnen meepraten, is iets waar we nog meer aan kunnen werken volgens Partij voor de Dieren.

10. Verslag tweede verkenningsronde

Forum voor Democratie

Van: **Jeroen Recourt**
Met: **Forum voor Democratie**
Op: **Woensdag 29 april 10.15 (digitaal)**
Ondersteuning: **Anouk Mannessen**

Duiding van de uitslag

- Forum voor Democratie (FVD) geeft aan dat de belangrijkste duiding van de verkiezingsuitslag reeds in de eerste verkenningsronde is verwoord. De partij constateert dat inwoners wezenlijk anders hebben gestemd dan vier jaar geleden en ziet dit als een duidelijke verschuiving in het politieke landschap van Zwolle. Tegelijkertijd spreekt de fractie haar teleurstelling uit over het feit dat Swollwacht niet langer het voortouw neemt in de coalitievorming.
- Ten aanzien van PRO benadrukt Forum voor Democratie dat de partij, ondanks haar huidige positie, een aanzienlijk verlies heeft geleden ten opzichte van de vorige verkiezingen. Waar PRO eerder een kwart van de stemmen vertegenwoordigde, is dat aandeel nu teruggelopen tot minder dan een vijfde. Volgens Forum voor Democratie is het van belang dat PRO zich hiervan bewust is en deze ontwikkeling serieus meeneemt in haar rol binnen het formatieproces.
- De partij onderstreept daarbij dat een grote meerderheid van de Zwolse inwoners – circa 80% – niet op PRO heeft gestemd. In dat licht acht Forum voor Democratie het essentieel dat PRO actief de verbinding zoekt met bredere groepen in de stad en openstaat voor andere perspectieven. De fractie wenst PRO in deze opgave wijsheid, moed en bestuurlijk lef toe.

Visie op coalitievorming

- In de huidige politieke constellatie geeft Forum voor Democratie aan dat het lastig is om een duidelijke voorkeurscoalitie te formuleren. De partij reflecteert daarbij onder meer op de rol van partijen met een christelijke grondslag. Zij constateert dat het christelijk gedachtegoed stevig verankerd is in Zwolle, ook onder inwoners die niet actief kerkelijk betrokken zijn. Tegelijkertijd plaatst Forum voor Democratie kanttekeningen bij de wijze waarop dit gedachtegoed de afgelopen jaren in beleid tot uitdrukking is gekomen, wat volgens hen heeft

geleid tot een zekere vervreemding bij een deel van deze achterban.

- Een coalitie waarin PRO een centrale rol vervult, wordt door Forum voor Democratie niet gezien als een passend antwoord op de verkiezingsuitslag. De partij stelt dat het gevoerde beleid van de afgelopen decennia, waar PRO volgens hen een belangrijke vertegenwoordiger van is, juist mede aanleiding is geweest voor het ontstaan en de groei van Forum voor Democratie. Vanuit dat perspectief pleit de fractie voor een duidelijke koerswijziging.
- Desondanks benadrukt Forum voor Democratie dat zij openstaat voor dialoog en gesprek. De partij ziet voor zichzelf een rol weggelegd in het kritisch volgen van het proces en het blijven aandragen van argumenten om besluitvorming waar nodig bij te sturen.

Inhoudelijke speerpunten

- Forum voor Democratie geeft aan het contact met inwoners en verschillende groepen in de stad centraal te willen blijven stellen. De partij beschouwt het als essentieel om signalen uit de samenleving actief op te halen en deze te vertalen naar haar politieke inzet.
- Een belangrijk speerpunt blijft het invoeren van een bindend referendum, waarmee de partij de stem van de inwoner structureel wil verankeren in het gemeentelijk besluitvormingsproces. Dit sluit aan bij de bredere ambitie om inwoners meer directe invloed te geven op het beleid.
- Daarnaast stelt Forum voor Democratie dat er op thema's als woningbouw en klimaat ruimte is voor een andere benadering dan tot nu toe is gehanteerd. De partij benadrukt dat gemeenten de vrijheid hebben om af te wijken van landelijke kaders wanneer lokale omstandigheden daarom vragen. Volgens de fractie dient beleid dan ook sterker te worden afgestemd op de specifieke cultuur en behoeften van Zwolle.

Proces en participatie

- Ten aanzien van het proces spreekt Forum voor Democratie zich kritisch uit over het gebruik van het begrip participatie. Volgens de partij is dit begrip te vaak vrijblijvend en onvoldoende concreet ingevuld. In hun visie moet participatie daadwerkelijk staan voor actief meedoen, inspraak, meedenken en meebeslissen door inwoners.
- De fractie pleit voor een coalitieakkoord dat minder dichtgetimmerd is, zodat er gedurende de bestuursperiode ruimte blijft voor inhoudelijke afwegingen en gezamenlijke besluitvorming binnen de raad. Een dergelijke werkwijze komt volgens hen het dichtst in de buurt van de dynamiek die een bindend referendum zou bieden.
- Tot slot benadrukt Forum voor Democratie het belang van een open en transparant proces, waarin dialoog, inspraak en hoor en wederhoor centraal staan. Alleen op die manier kan volgens de partij sprake zijn van betekenisvolle participatie en een grotere betrokkenheid van inwoners bij het bestuur van de stad.

11. Verslag gesprek Swollwacht en PRO

Aanwezig: **Jeroen Recourt, Asia Golunska, Anja Roelfs, Luna Koops, Silvia Bruggenkamp, Anouk Mannessen en Niels van Oostveen**

Op zaterdag 2 mei 2026 vond een gesprek plaats tussen Swollwacht en Progressief Zwolle (PRO). Het gesprek werd gehouden bij de Staatsman in Zwolle en duurde van 13.00 tot 16.30 uur. Beide fracties gaven aan open te staan voor dit gesprek, vanuit de wens om zorgvuldig te onderzoeken of samenwerking mogelijk zou kunnen zijn en om de onderlinge relatie te verbeteren.

Relatie

Een belangrijk deel van het gesprek stond in het teken van de onderlinge relatie. Fractieleden spraken met elkaar over hun persoonlijke drijfveren om actief te zijn in de lokale politiek en over de beelden en vooroordelen die in de afgelopen periode over en weer waren ontstaan. Daarbij werd teruggeblikt op de samenwerking in het vorige college, waarbij Swollwacht als oppositiepartij haar ervaringen deelde en PRO reflecteerde vanuit haar rol als coalitiepartij (GroenLinks) en oppositiepartij (PvdA).

Het gesprek was open en eerlijk. Beide partijen gaven aan het gesprek als zeer waardevol te hebben ervaren. Anders dan Swollwacht vooraf vermoedde, bleek het gesprek nadrukkelijk niet 'voor de Bühne'. Er werd oprecht geluisterd, wat leidde tot meer begrip voor elkaars rol, positie en persoon.

Inhoud

Aan het begin van het gesprek is expliciet benadrukt dat het gesprek over de inhoud geen onderhandelingen waren, maar bedoeld was als een verkenning van standpunten. Het gesprek bood ruimte om te onderzoeken of partijen, vooruitlopend op een mogelijke onderhandelingsfase met meerdere partijen, inhoudelijk dicht bij elkaar konden komen.

Beide partijen herkenden overlap in hun programma's, met name op sociale thema's. Daarbij werd gedeeld dat onderwerpen als betaalbaar wonen, toegang tot voorzieningen en sociale zekerheid door beide fracties hoog worden geprioriteerd en als belangrijk fundament voor mogelijk gezamenlijk beleid worden gezien. Tegelijkertijd zijn ook verschillen besproken op drie thema's: vluchtelingenopvang, participatie

en mobiliteit. Deze onderwerpen zijn verkend om inzicht te krijgen in de ruimte voor toenadering en de mate waarin partijen elkaar in de uitvoering en bestuurlijk zouden kunnen vinden.

Ten aanzien van participatie werd uitgesproken dat beide partijen verbeteringen noodzakelijk en wenselijk vinden. Tegelijk bestaat de zorg of partijen in de praktijk hetzelfde verstaan onder participatie. Participatie wordt daarbij door beide partijen gezien als een belangrijk fundament onder een nieuw coalitieakkoord.

Ook op mobiliteit en vluchtelingenopvang werd duidelijk dat partijen vanuit verschillende uitgangspunten naar de opgaven kijken. Hoewel op onderdelen ruimte wordt gezien om elkaar in de uitvoering te vinden, blijven de verschillen in benadering nadrukkelijk aanwezig.

Conclusie

Beide partijen kijken terug op een open, respectvol en waardevol gesprek. Op relationeel vlak is meer begrip ontstaan voor elkaars rollen, standpunten en persoonlijke ervaringen. Zaken die in de weg stonden, zijn uitgesproken.

Inhoudelijk bleek aan beide zijden bereidheid om elkaars standpunten te verkennen en waar mogelijk water bij de wijn te doen. Tegelijkertijd constateren partijen dat met name op het thema participatie de vraag blijft of zij in de praktijk hetzelfde bedoelen. De zorg bestaat dat dit in de komende vier jaar tot veel discussie kan leiden, wat de stabiliteit van een coalitie en de bestuurlijke rust in de stad niet ten goede komt. Daarnaast blijven er op meerdere thema's, zoals mobiliteit en vluchtelingenopvang, fundamentele verschillen in het perspectief op de opgaven.

Alles afwegend concluderen beide partijen dat het op dit moment verder werken aan een gezamenlijke deelname aan één coalitie geen haalbare en verstandige route is. Wel spreken zij de intentie uit om in de komende periode, vanuit hun beoogde rollen in coalitie en oppositie, anders samen te werken dan in de afgelopen vier jaar.